



Stange kommune
Postboks 214
2336 STANGE

Saksbehandler, innvalgstelefon

Simen Wedum, 62551094

Søknad om status som typisk turiststed - Tangen sentrum, Stange kommune - Avslag

Fylkesmannen i Innlandet viser til Stange kommune sin søknad av 5. juni 2019. Søknaden gjelder om området Skavabakken/Innlandsporten og Tangen sentrum kan få status som typisk turiststed. Vi beklager lang saksbehandlingstid. Søknaden har blitt skilt i to slik at Innlandsporten og Tangen sentrum har fått separerte saksnummer og behandles hver for seg. Denne saken gjelder Tangen sentrum. Vi beklager lang saksbehandlingstid.

Konklusjon

Fylkesmannen godkjenner ikke at Tangen sentrum får status som typisk turiststed.

Bakgrunnen for saken

Kommunestyret i Stange kommune vedtok den 4. mars 2019 å søke om at Innlandsporten med tilliggende arealer for dyrepark/vikingland skulle få status som typisk turiststed. Det ble mot 10 stemmer fattet vedtak om å godkjenne:

«Skavabakken/Innlandsporten med tilliggende areal for dyrepark/vikingland som typisk turiststed.»

Det følger av søknaden at grunnlaget for søknaden er en henvendelse fra Coop Innlandet SA, som ønsker at Coop Marked Innlandsporten skal kunne holde hele butikken åpen på søndager.

Det følger videre av søknaden at grunnlaget for at Tangen sentrum ønsker status som typisk turiststed, er at det tidligere har vært fremmet søknad fra Spar Tangen om tilsvarende. Fylkesmannen i Hedmark avsto 26. juni 2017 søknaden, med klagerett til departementet. Grunnlaget for avslaget var blant annet at det ikke var søkt om søndagsåpent for et område, men for en bestemt butikk. I klagen fra Stange kommune ble området presisert til å være Tangen sentrum og ned mot Mjøsa. Siden avslag om status som typisk turiststed ikke er et enkeltvedtak kan det ikke påklages, og klagen ble derfor ikke behandlet.



Fylkesmannen mottok søknaden 5. juli 2019. Søknaden ble sendt på høring 19. desember 2019 til NHO Innlandet, Innlandet politidistrikt, Stange kommune, Arbeidstilsynet Indre Østland og Handel og Kontor region Østlandet.

Innen høringsfristen 25. oktober 2019 mottok Fylkesmannen høringsuttalelse fra Innlandet politidistrikt og Hedmark Handel og Kontor. Innlandet politidistrikt hadde ingen merknader til forslaget om at Tangen sentrum skal få status som turiststed. Handel og Kontor mente at det ikke er behov for å ha søndagsåpen butikk ved Tangen sentrum, da dette ikke er en typisk turistdestinasjon. I tillegg mente Handel og Kontor at en søndagsåpen butikk vil føre til økt trafikk og at en søndagsåpen butikk vil ramme de ansatte ved at de får mindre kvalitetstid med familie og venner. Handel og Kontor mente også at en søndagsåpen butikk uansett ikke vil føre til bedre økonomi for hverken de som drifter butikken eller de som handler der.

Det vises til de øvrige dokumentene i saken for ytterligere opplysninger.

Fylkesmannen sin vurdering

Som hovedregel skal faste utsalgsteder som selger varer til forbrukere holde stengt på helligdager, jf. helligdagsfredloven § 5 første ledd. Dette gjelder ikke for utsalgsteder på områder som regnes som typiske turiststeder jf. § 5 annet ledd nr. 4. Fylkesmannen kan ved forskrift fastsette at steder regnes som typiske turiststeder, jf. helligdagsfredloven § 5, sjette ledd, som lyder slik:

«Fylkesmannen kan etter søknad fra kommunen ved forskrift bestemme at et område skal regnes som typisk turiststed, se annet ledd nr. 4, for hele året eller deler av året. Som typisk turiststed kan bare regnes område der salget i de aktuelle periodene hovedsakelig skjer til turister.»

Forbudet mot at faste utsalgsteder skal ha åpent på helligdager gjelder ikke kun for å verne om det gudstjenestelige liv, men også den alminnelige fred og høytidens ro og verdighet for øvrig, jf. helligdagsfredloven § 1.

Typisk turiststed

Om hva som er et typisk turiststed sier lovforarbeidene til helligdagsfredloven, Ot.prp. nr. 11 (2002-2003) side 8:

«Med typiske turiststeder er i første rekkje meint mindre stader der salet i periodar hovudsakleg skjer til turistar. Det er her tenkt på stader der dei faste innbyggjarane er få i forhold til talet på tilreisande/besøkjande i løpet av året, eksempelvis stader som Beitostølen, Geiranger, Geilo og Lyngør. Ein typisk turiststad treng ikkje omfatte heile kommunen. Ein typisk turiststad er dessutan kjenneteikna ved at dei næringsdrivande ofte er avhengige av turistsesongane, da kundegrunnlaget er for lite til at dei kan overleve av sal til fastbuande. Også utsalgstader i mange byar og på større stader kan oppleve omsetningsauke i turistsesongen, men denne auken kan neppe seiast å vere så vesentleg at han kan danne grunngevinga for å gi løyve til søn- og helgedagsope.»

Det er vidare eit vilkår at salet i periodar hovudsakleg skjer til turistar, jf § 5 sjette ledd. Kor lang denne perioden må vere, og kor stor del av omsetninga som må skje til turistar i denne perioden, må avgjerast konkret i kvart enkelt tilfelle.»

Det kommer frem av lovens ordlyd og dens lovforarbeider at typiske turiststeder er områder hvor salget i hovedsak skjer til turister, i det minste i visse perioder. Intensjonen med unntaket er at man skal holde liv i nærbutikker på mindre steder hvor de næringsdrivende er avhengig av



turistsesongen for å drive lønnsomt. Siden det vises til konkrete steder som vil være typiske turiststeder i lovforarbeidene er det naturlig at begrepet typisk turiststed skal tolkes snevert. Det vil i tillegg være naturlig at området har et preg som gjør at det ligner eksemplene nevnt i lovforarbeidet. Slike preg kan være at området tilbyr ulike ferie- og fritidsopplevelser av et visst omfang, eller at det er naturlig å tilbringe en lengre periode i området, for eksempel en helg.

Turist

Hverken helligdagsfredloven eller Ot.prp. nr. 11 (2002-2003) definerer hva som skal forstås med turist etter helligdagsfredloven. I NOU 2017:17 På Ein Søndag?, punkt 5.5.15.3, fjerde ledd er det lagt til grunn en definisjon av begrepet:

«Forarbeida skil ikkje uttrykkjeleg mellom turistar og vegfarande, til dømes folk på veg over fjellet til konfirmasjon. Når forarbeida nemner Beitostølen, Geiranger, Geilo og Lyngør, bør det likevel vere rimeleg klart at det er tale om plassar som turistar har som reisemål, ein destinasjon, ikkje ein plass der folk tek ein triveleg, fin, lønnsam eller innhaldsrik pause på vegen»

NOU 2017:17 gjelder forslag til endringer i helligdagsfredloven, og er ikke behandlet av departementet. Fylkesmannen slutter seg likevel til vurderingen utvalget gjør om hva som skal anses som en turist etter helligdagsfredloven. Forståelsen av hva en turist er etter helligdagsfredloven skiller seg dermed fra den naturlige språklige forståelsen, ved at det ikke er naturlig å regne gjennomreisende som turister.

Hovedsakelig

Salget må som nevnt skje i hovedsak til turister. En naturlig språklig forståelse av hovedsakelig tilsier at salget skjer i større grad til turister enn til fastboende.

Fylkesmannen har, etter en konkret vurdering, kommet frem til at hovedsakelig må tolkes strengere i helligdagsfredloven § 5 første ledd enn den naturlige språklige forståelsen. Det må altså kreves en større overvekt av salg til turister enn kun alminnelig overvekt. Det har blitt lagt vekt på at et typisk turiststed, ifølge forarbeidene, er et sted hvor de fastboende er få i forhold til tilreisende, hvor de næringsdrivende er avhengig av touristsesongen, siden kundegrunnlaget er for lite til at de overlever kun på salg til fastboende. Det er også lagt vekt på at de konkrete stedene som er nevnt som eksempler i forarbeidene åpenbart passer med definisjonen i forarbeidene.

Ifølge søknaden har Tangenodden Camping 28 000 besøkende pluss dagsbesøk per år. Fylkesmannen har ikke mottatt dokumentasjon som viser antall tilreisende i forhold til fastboende i området. Hverken fra Spar Tangen, Tangenodden Camping eller andre i området. Dokumentasjonen Fylkesmannen har mottatt viser at i juli 2019 var 52,8 % av trumfkunder ved Spar Tangen ikke tilknyttet Tangen, mens 47,2 % av trumfkunder var tilknyttet Tangen. Dokumentasjonen viser også at det i hele 2019 og i perioden mai til september 2019 var en overvekt av trumfkunder tilknyttet Tangen. Dokumentasjonen sier ikke noe om hvor stor andel av salget som går til trumfkunder, i sammenligning til de som ikke er trumfkunder. Fylkesmannen har ikke mottatt dokumentasjon som viser omsetning, kundetall og lignende.

Statistikk fra Trumf kan være representativ for forholdet mellom antall tilreisende og fastboende, men Fylkesmannen har ikke mottatt dokumentasjon som tilsier dette. Siden forholdet mellom antall tilreisende og fastboende ikke er dokumentert finner ikke Fylkesmannen grunn til å legge 52,8 % til grunn som tall for tilreisende til Tangen sentrum.



Basert på dokumentasjonen som er forelagt Fylkesmannen finner vi ikke grunnlag for at Tangen sentrum skal få status som typisk turiststed.

Selv om vi ikke finner søknaden tilstrekkelig dokumentert ønsker vi likevel å kommentere dokumentasjonen vi har mottatt, siden vi mottok søknaden for over et år siden. Dokumentasjonen vi har mottatt viser at Spar Tangen i en kort periode hadde en snever overvekt av salg til trumfkunder som ikke er tilknyttet Tangen. Som nevnt ovenfor må det kreves mer enn kun alminnelig overvekt for at salget skal anses for å i hovedsak være til tilreisende. En overvekt på kun fem prosent vil ikke være tilstrekkelig for at man skal kunne si at salget i hovedsak er til tilreisende.

Vedtaket er en forskrift og kan ikke påklages.

Med hilsen

David Larsen (e.f.)
fungerende avdelingsdirektør

Simen Wedum
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent